

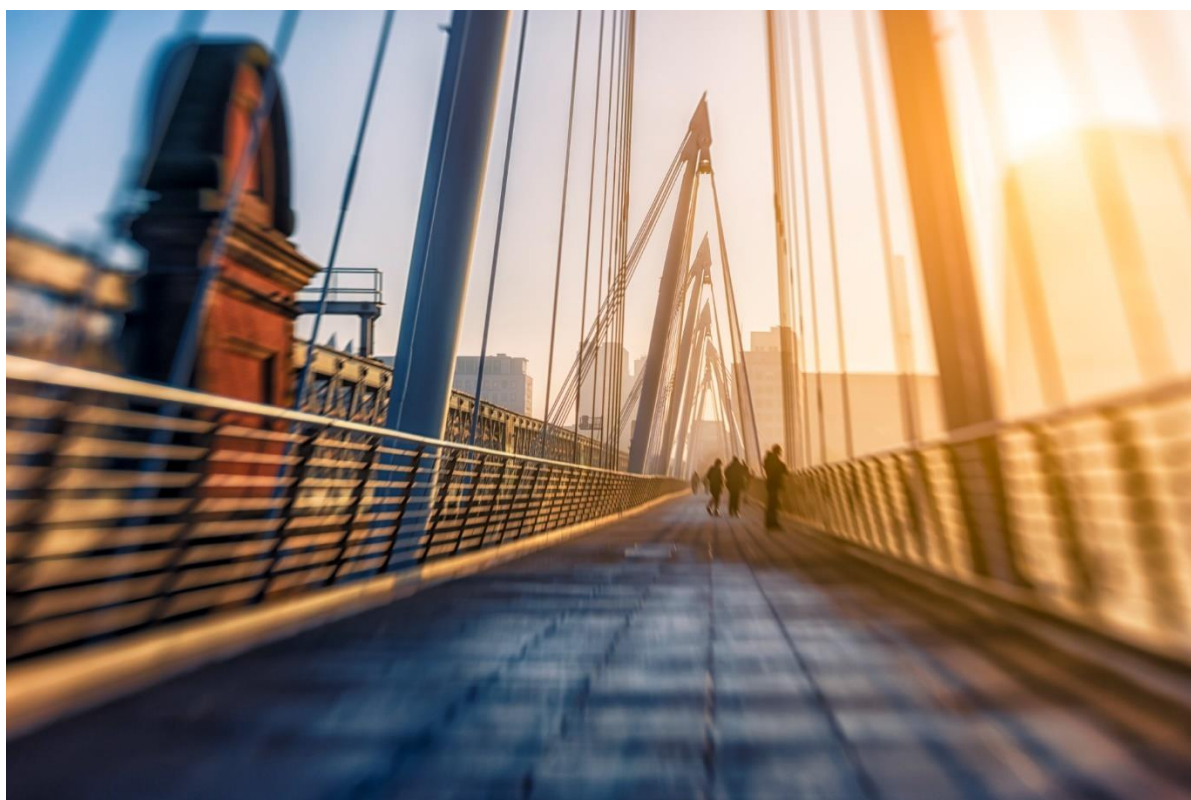

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Forskning **planeras**

för ett säkrare samhälle

MSB:s forskningsplan 2018

MSB:s kontaktpersoner:

Ulrika Postgård, 010-240 50 33

Sara Brunnberg, 010-240 40 87

Publikationsnummer MSB1116- juni 2017

Innehållsförteckning

Inledning	4
Forskningsplan 2018	5
MSB:s forskningsfält och portfölj.....	6
Planerad forskning 2018.....	7
Utlysningar 2018	7
Nationella och internationella samarbeten	10
MSB:s arbete för forskningens genomslag i samhället.....	12

Inledning

MSB arbetar för ett säkrare samhälle i en föränderlig värld. Förändrade möjligheter och utmaningar kräver utvecklad förmåga och ny kunskap. Därför inriktar och finansierar MSB forskning inom området samhällsskydd och beredskap. Men det räcker inte med att forska och ta fram ny kunskap. Kunskapen måste också vara användbar för att få ett genomslag och komma till nytta i samhället.

I MSB:s forskningsstrategi, *Forskning för ett säkrare samhälle. Ny kunskap för framtidens utmaningar*, beskrivs MSB:s roll som forskningsfinansierare. Där beskrivs också det fält inom vilket MSB vill stimulera till kunskapsutveckling samt hur myndigheten arbetar med forskningsfrågor.

Denna forskningsplan är ett komplement till MSB:s forskningsstrategi. Forskningsplanen syftar till att för forskarsamhället översiktligt beskriva MSB:s forskningssatsningar under det kommande året samt utgöra ett underlag för MSB:s verksamhetsplanering.

Denna forskningsplan finns publicerad på www.msb.se/forskning. Där finns också MSB:s forskningsstrategi och information om pågående och kommande forskningsutlysningar.

Forskningsplan 2018

Arbetet med forskningsplanerna har genomförts årligen och visat en tvåårig forskningsplan men från 2019 kommer detta istället ske vartannat år.

De viktigaste underlagen för den övergripande inriktningen av forskningsplanen för 2018 är:

- MSB:s forskningsstrategi [2014-2018](#)
- MSB:s Forskningsplan [2017](#)
- Övergripande inriktning för området [Samhällsskydd och beredskap](#)
- Nationell risk- och förmågebedömning [2017](#)

Utöver dessa har följande underlag använts för inriktning av satsningar:

- Beskrivningar av kunskapsläge och behov inom MSB:s fem forskningsområden
- Underlag från myndighetens avdelningar
- Nuläge och framtid avseende nationella och internationella forskningsarbeten
- [Nationell säkerhetsstrategi](#)

Utarbetandet av forskningsplanen sker också i dialog med ledamöterna i MSB:s vetenskapliga råd.

MSB:s forskningsfält och portfölj

MSB:s medel för forskningsfinansiering uppgår till cirka 115 miljoner kronor per år. Forskningsmedlen fördelas i nuläget på cirka 60 satsningar av olika omfattning och karaktär. I forskningssatsningarna ingår både nationella och internationella samarbeten.

Pågående och planerade forskningssatsningar kategoriseras utifrån de fem forskningsområden som presenteras i MSB:s forskningsstrategi:

- Individens och allmänhetens säkerhet
- Skydd mot brand, olyckor och farliga ämnen
- Kontinuitet och resiliens i samhället
- Stärkt krisberedskap och civilt försvar
- Informationssäkerhet

Planerad forskning 2018

Detta avsnitt beskriver de viktigaste inriktningarna för MSB:s forskningssatsningar under 2018. Samtliga utlysningar föregås av ett förarbete för specificering av innehåll och frågeställningar.

Utlisningar 2018

Tema	När
Sakernas internet	Vår 2018
Smygande och utdragna samhällsstörningar	Vår 2018
Planeringsmedel EU	Vår 2018
Postdoktoralt stöd	Vår 2018
Riskkommunikation och individens beredskap för olyckor, kris och krig	Höst 2018
Multipla naturhändelser	Höst 2018
Civilt försvar i förändring	Höst 2018

Sakernas internet

Sakernas internet (Internet of things), är ett samlingsbegrepp för den utveckling som innebär att maskiner, fordon, gods, hushållsapparater, kläder och andra saker (IoT-enheter), förses med inbyggda sensorer, beräkningskapacitet och uppkoppling mot internet. Uppkopplingen mot internet används för att skicka insamlad sensordata och konfigurera såväl sensorerna som IoT-enheten som sensorerna hör till. Utvecklingen öppnar för stora säkerhetsutmaningar. Den inbyggda säkerheten och möjligheterna att korrigera brister och sårbarheter är ofta låg, samtidigt som det finns en stor mängd aspekter som kan vara skyddsvärda. Den ska samla in ändamålsenlig information som ska behandlas på rätt sätt och enbart skickas till rätt mottagare. När IoT-enheter integreras i såväl vardagslivet som i olika verksamheter så uppstår omfattande dataflöden och nya beroendekedjor. I det

vidare perspektivet öppnar framväxten av sakernas internet för utmaningar inom integritetsområdet.

Därför kommer en satsning som inom forskningsområdet informationssäkerhet att belysa de svenska utmaningarna och viktiga perspektiv såsom funktionalitet, hot, risker, skydd och integritet.

Riskkommunikation och individens beredskap för olyckor, kris och krig

Vår omvärld har blivit allt mer oförutsägbar, inte minst mot bakgrund av klimatförändringar och ett försämrat säkerhetspolitiskt läge. För första gången på många år har planering och utveckling av ett civilt försvar återupptagits i Sverige. Det finns ett ökat fokus på att befolkningen behöver vara förberedd, både mentalt och praktiskt, för att kunna hantera såväl fredstida kriser som höjd beredskap och krig. Kunskap behövs om hur individer och grupper uppfattar och tar till sig information om hot och risker i relation till det egna ansvaret och om hur de ser på sin egen roll, förmåga och delaktighet i samhällets säkerhetsarbete. Hur människor uppfattar samhällets stöd före, under och efter olyckor och kriser kopplat till bland annat förtroende för och förväntningar på offentliga aktörer är likaså viktiga aspekter att belysa.

Ökad kunskap behövs också om hur olika aktörer, inte minst kommunerna, ser på sin egen roll att stärka invånarnas förmåga att förebygga och förbereda sig inför olyckor, kris och krig. Vilka utmaningar ser aktörerna i arbetet med att kommunicera, involvera och samverka med privatpersoner och olika grupper i frågor som rör vår gemensamma säkerhet? Alla dessa frågor är viktiga att studera för att MSB ska kunna utveckla sitt arbete med riskkommunikation och för att kunna stödja andra aktörer i deras arbete med att öka kunskapen hos invånarna om hot, risker och beredskap.

Planeringsmedel EU

Stimulansmedel för att underlätta för svenska forskare att söka medel inom Horisont 2020. Utlysning av planeringsmedel sker årligen. Medel kan sökas i egenskap av projektkoordinator och/eller projektmedlem.

Postdoktoralt stöd

Postdoktoralt stöd är ett sätt för MSB att stödja nydisputerade forskares akademiska utveckling inom MSB:s intresse- och ansvarsområden.

Utlysningen sker årligen och projektansökningarna kan inriktas mot hela området samhällsskydd och beredskap.

Smygande och utdragna samhällsstörningar

Det är inte alltid en kris eller samhällsstörning har en tydlig början eller slut. Det kan handla om en smygande samhällsutveckling med påverkan på många aktörer och som plötsligt eskalerar. Det kan vara händelseförlopp som har varit svåra att upptäcka eller annalkande kriser vi vet kommer att inträffa eller eskalera, men där det saknas samverkansformer eller resurser för att adressera och hantera dessa. Syftet med utlysningen är att studera hur sådana smygande och utdragna störningar som ställer stora krav på uthållighet, samverkan och organisation hos de inblandade aktörerna kan hanteras i samhället. Efterfrågad

kunskap kan vara hur samhället påverkas, för såväl myndigheter, institutioner som medborgare, när t.ex. lagändringar och institutionella reformer tas fram under tidspress i samband med eller till följd av sådana utdragna samhällsstörningar.

Multipla naturhändelser

Till forskningsområdet Kontinuitet och resiliens i samhället hör bl.a. naturhändelser och klimatanpassning. Multipla naturhändelser där t.ex. storm, översvämningar, ras och skred och skogsbränder inträffar samtidigt eller till följd av varandra inträffar redan i dagens klimat. Framtidsscenarioer och forskning pekar på att extrema väderhändelser kan bli mer frekventa i framtiden vilket kan komma att öka även multipla naturhändelser och dess följdverkningar.

När flera olika händelser inträffar samtidigt eller till följd av varandra ställer det stora krav på samhällets förmåga att prioritera och hantera händelserna. Tidigare forskning har ofta fokuserat på en händelse i taget. Vad får det för följdverkningar när flera händelser inträffar antingen samtidigt eller till följd av varandra? Syftet med utlysningen är att med fokus på multipla naturhändelser ta fram ny kunskap om förebyggande åtgärder, verktyg för varning, prognostisering och beslutsstöd för hantering. Därutöver behövs metoder för att utvärdera och analysera konsekvenser i samhället av multipla naturhändelser.

Civilt försvar i förändring

Regeringen har angivit att det förändrade säkerhetspolitiska läget kräver ett återupprättat totalförsvar. Det innebär att en ny planering och utveckling för det civila försvaret måste etableras, vid sidan av en långsiktig kunskapsuppbyggnad. Civilt försvar är den verksamhet som ansvariga aktörer genomför i syfte att göra det möjligt för samhället att hantera situationer då beredskapen höjs. Det civila försvaret är därmed inte en organisation. Verksamheten bedrivs av statliga myndigheter, kommuner, landsting, privata företag och frivilligorganisationer. Det avser skydd av befolkningen, säkerställande av samhällsviktiga funktioner och övriga samhällets stöd till Försvarsmakten. Området är brett och komplext och syftet med den här utlysningen är att fånga upp relevanta teman som inte berördes i utlysningen 2017. Inriktningen för denna utlysning kan med fördel även influeras av andra forskningssatsningar med koppling till civilt försvar, som bl.a. ”kritiska flöden och försörjningsfrågor”, ”informationspåverkan”, ”samhällelig resiliens”, samt ”kriskommunikation och förtroende”.

Nationella och internationella samarbeten

Nationella och internationella samarbeten tillsammans med noggranna prioriteringar på forskningsområdet är viktiga framgångsfaktorer. Bland annat beaktas mervärdet för MSB och MSB:s möjligheter att påverka inriktning samt möjligheterna att ta del av och nyttiggöra forskningsresultat. MSB för kontinuerliga dialoger med forskningsutförare och forskningsfinansiärer, prioriterade och formaliserade samarbeten beskrivs i följande text.

Brandforsk

Samarbetet med Brandforsk kompletterar MSB:s forskningsportfölj inom brandsäkerhetsområdet med i huvudsak kortare och mer direkt implementerbara resultat. Inriktning på den forskning som finansieras framgår av Brandforsk forskningsprogram. MSB medverkar i utformandet av forskningsprogram, granskar och bedömer de ansökningar som kommer in i Brandforsk utlysningar samt medfinansierar de tillstyrkta projekten. Detta samarbete fortsätter enligt avtal.

Nordforsk

Samverkan med de nordiska länderna är prioriterad och samarbetet med Nordforsk kring det nordiska forskningsprogrammet om samhällssäkerhet ska fortsätta och utvecklas. Hösten 2017 genomförs en utlysning på temat "Förändrade förutsättningar för samhällssäkerhet i Norden". Utlysningen ska preliminärt leda till några olika forskningsprojekt. Beslut om finansiering väntas under vintern 2017.

Horisont 2020

Forskningsmedlen inom EU:s forskningsprogram Horisont 2020 är en stor och viktig möjlighet för Sverige att få tillgång till och påverka kunskapsutveckling inom säkra samhällen. MSB kommer fortsätta sitt engagemang för att få ett ännu större svenskt deltagande och inflytande över inriktningen av satsningarna inom Säkra samhällen. En del i detta sker genom planeringsmedel EU som ska uppmuntra ansökningar med svenskt deltagande inom Horisont 2020.

USA

Samarbetet med DHS (Department of Homeland Security) och det nationella uppdraget för utbyten kopplat till forsknings- och utvecklingsprojekt samt informationsutbyten ska fortsätta och utvecklas. Arbetet inriktas och styrs mer konkret av en vid MSB framtagen och beslutad handlingsplan, med prioriterade områden och projekt.

Kanada

Sedan 2014 har Sverige ett samarbetsavtal med Kanada om utbyte av erfarenheter och samarbete inom forskning och utveckling inom samhällsskydd och beredskap. Avtalet nämner bland annat följande samarbetsområden: risk- och förmågebedömningar; erfarenhetsåterföring; kritisk infrastruktur; övning och utbildning. Administrationen av avtalet sker i Sverige av MSB och i Kanada av Defence Research and Development Canada - Center for Security Studies.

MSB:s arbete för forskningens genomslag i samhället

Den forskning som MSB finansierar ska leda till ökad kunskap inom området samhällsskydd och beredskap. Utöver att bidra till vetenskaplig kunskapsuppbyggnad är målet också att forskningens slutsatser och resultat ska få genomslag och tillämpning i praktisk verksamhet hos samhällets aktörer.

Utgångspunkten när MSB formulerar forskningsbehov är utmaningar och kunskapsbehov i samhället. För att säkerställa att MSB fångar upp de behov av kunskapsutveckling som finns inom olika områden kommer arbetet med behovsinventering att stärkas. En ny process ska införas, som på ett mer genomgripande sätt fångar upp forskningsfronten, samhällets tillstånd och aktörernas verklighet.

MSB följer de projekt som finansieras från forskningens start och genom hela forskningsprocessen. Det görs bland annat i syfte att bidra med erfarenheter och nätverk till forskarna men också för att bygga broar som kan föra resultaten från akademien till de samhällsaktörer som kan omsätta resultaten i sin verklighet. Varje forskningssatsning som finansieras av MSB följs upp och utvärderas efter avslut. Målet är att utvärderingarna ska bidra till att identifiera forskningsresultat som har möjlighet att utvecklas vidare och tillämpas i praktisk verksamhet.

För att öka möjligheterna till genomslag behövs god forskningskommunikation, både från MSB:s sida och från de forskare som MSB finansierar. MSB:s arbete med forskningskommunikation präglas av kontinuitet, systematik och nära kontakt med forskningssatsningarna. Till exempel måste alla forskningssatsningar ta fram kommunikationsplaner och underlag till information, bland annat på msb.se. Forskningen och forskningsresultaten presenteras av myndigheten i olika sammanhang. Det kan röra sig om seminarier, konferenser och workshops – i egen regi eller arrangerade av andra. I sådana sammanhang verkar MSB för att praktiskt verksamma aktörer finns på plats för att ta del av resultaten och bedöma hur dessa kan användas.

MSB är både finansiär och en av många slutanvändare av resultaten. Genom myndighetens egen utbildningsverksamhet finns dessutom direktkontakt med några av framtidens säkerhetsaktörer i samhället. Det är en ambition att forskningsbaserad kunskap förs in i de utbildningar som MSB bedriver och finansierar. Arbete av detta slag har redan påbörjats i form av utbildningsdagar och seminarier med forskningsinnehåll.

Ett inslag i arbetet med att öka genomslaget av forskningsresultat är den innovationsmekanism, WIN Guard, som MSB finansierar 2016-2018.

Satsningen inom WIN Guard är ett viktigt steg i att försöka länka samman olika aktörer och kompetenser inom svensk krisberedskap, ett latent innovationssystem som idag inte är sammankopplat. Arbetet innebär att ett partnersätverk byggs upp bestående av framför allt räddningstjänster och företag. Den metod som används är "öppen innovation" och ambitionen är att lösningar, metoder eller produkter ska nå ut till och kunna användas i kommunernas räddningsverksamhet. Forskningen kan i detta sammanhang visa på möjliga lösningar.

